

Områdesatsing

Bergen kommune

Solheim Nord, Slettebakken, Indre Laksevåg og Ytre Arna

Foto: Kari Ingvaldsen og Goran Rokolj

Byrådsavdeling for
sosial, bolig og inkludering

BERGEN
KOMMUNE

Rapport med anbefalinger for videre innsats

Innhold

Årstad	3
«Ny energi rundt Damsgårdssundet”	3
Solheim Nord.....	3
Mål og måloppnåelse, «Ny energi rundt Damsgårdssundet» og i Solheim nord.....	4
Positive utviklingstrekk.....	12
Utfordringer.....	13
Anbefalte tiltak /prioriteringer	13
Slettebakken.....	14
Mål og måloppnåelse	14
Positive utviklingstrekk.....	16
Utfordringer.....	16
Anbefalte tiltak/prioriteringer.....	17
Ytre Arna.....	18
Mål og måloppnåelse	19
Positive utviklingstrekk.....	23
Utfordringer.....	23
Anbefalte tiltak /prioriteringer	24
Indre Laksevåg.....	26
Mål og måloppnåelse	27
Positive utviklingstrekk.....	29
Utfordringer.....	30
Anbefalte tiltak/prioriteringer.....	31

Årstad

«Ny energi rundt Damsgårdssundet»

Handlingsprogrammet Ny energi rundt Damsgårdssundet omhandler en fullstendig transformasjon av et område og bygger på kommunedelplan Puddefjorden – Damsgårdssundet. Programarbeidet startet opp i 2006/2007 og er nå inne i sitt avsluttende år. Arbeidet var opprinnelig initiert i byrådsavdeling for byutvikling, og ble overført til byrådsavdeling for sosial, bolig, og inkludering etter kommunevalget i 2011.

Kommunaldirektørene for de ulike byrådsavdelingene er intern styringsgruppe for programmet, og det er etablert en ekstern styringsgruppe med representant fra Bergen kommune v/byråden, HiB/G.C. Rieber, BOB, og Husbanken, Region Vest.

Handlingsprogrammet ble utarbeidet av aktørene i fellesskap, og om det ikke ga detaljerte henvisninger til handling, har det vært et sentralt styringsdokument i hele programperioden.

Langs hele Damsgårdssiden, fra Solheimsviken til Puddefjordsbroen, er det i løpet av en 10 års periode bygget ut nye områder med ca 1000- 1500 nye boliger, og en rekke arbeidsplasser samt BI som har kapasitet til 1700 studenter.

Resultater av dette samarbeidet ble markert og synliggjort i forbindelse med åpningen av Småpudden, som ble arrangert 14. juni i år.

Handlingsprogrammet "Ny energi rundt Damsgårdssundet" er et pilotprosjekt og danner et viktig bakteppe for hvordan kommunen har utviklet sitt arbeid innenfor begrepet Områdesatsing.

Solheim Nord

Solheim Nord er området like sørvest for Bergen sentrum langs Løvestakkens østside og Damsgårdssundet. Området ligger i Årstad bydel, og er et gammelt arbeider og industristrøk, som i mange tiår var preget av skipsfart og industri. Langs Damsgårdssundet lå fabrikkene tett i tett, i omliggende hus bodde familiene der far oftest var sysselsatt i industrien.

Bergen Mekaniske verksted var spesielt for utviklingen av området fra midten av 1800 – tallet og frem til verftsindustrien møtte motgang fra 1970-tallet.

Det bor ca. 6000 mennesker i levekårssonen, og Bergen kommune eier 350 leiligheter i området.

Aldersfordeling:

Området har en høy andel innvandrere i Bergen, i 2011 ca 20 % og ved inngangen til 2016 ca. 25 %.

Ny-Krohnborg oppvekst, kultur og idretts senter har ca 360 elever, 1 til 10 trinn, og det er ca 28 ulike morsmål. Skolen har etter ombygging kapasitet til å ta i mot 500 elever.

Det er 7 barnehager i området, den siste ble åpnet vinteren 2014 (Solheim barnehage), og en er planlagt bygget i forbindelse med BOB sin boligutbygging i Lille Damsgårdsvei. I tillegg er det 1 åpen barnehage/Språkstien.

Områdesatsingens har tatt sitt utgangspunkt dels i tema som har vært sentrale i programmet ”Ny energi rundt Damsgårdssundet” og for øvrig etter initiativer fra lokalbefolkning, lag, organisasjoner og i noen grad de offentlige tjenestene i området gjennom hele programperioden.

Mål og måloppnåelse, «Ny energi rundt Damsgårdssundet» og i Solheim nord

Program for områdesatsing i levekårssonen Solheim Nord begynte i 2011. Solheim Nord er et avgrenset område innenfor programmet «Ny energi rundt Damsgårdssundet» sitt geografiske handlingsfelt. Det har ikke vært ansatt egen koordinator med bare dette området som arbeidsfelt, men arbeidet har vært integrert i programoppfølgingen av «Ny energi rundt Damsgårdssundet», samt kommunens arbeid med å utvikle og gi meningsinnhold til begrepet Områdesatsing.

Handlingsprogrammet for Damsgårdssundet ble utviklet i 2006/2007 i samarbeid med lokalbefolkning, lag/organisasjoner og med innspill fra omliggende etater. Program og innspill fra befolkning har bidratt til justeringer og nye innspill i de årene som har gått. Programmet er blitt supplert med målsettinger og tiltak i henhold til krav fra Husbanken i 2011.

I programmet for Ny energi rundt Damsgårdssundet er følgende målområder presentert:

1. Demokrati, medvirkning og ansvar
2. Infrastruktur. Kvalitet, miljø, energi og universell utforming
3. Boligprogram og boligforvaltning
4. Kultur og skoleanlegget som et «Bankende hjerte» i lokalsamfunnet
5. Nærings og kulturutvikling. Etablering av arbeidsplasser
6. Oppgaveløsning innenfor helse- og velferdsområde
7. Kompetanseutvikling.

1. Demokrati, medvirkning og ansvar

I områdesatsingen har det gjennom årene vært lagt stor vekt på å ha god kommunikasjon med lokalbefolkningen. I perioden mens Ny-Krohnborgs elever brukte Ulriken skole som avlastningsskole, ble det i forkant utredet «Mens vi venter på tiltak». Blant annet ble klubbhuset til Ny-Krohnborg idrettslag rustet opp både som klubbrom, møterom og med lokaler til bruk for ungdom. I tillegg ble garderobe og dusjanlegg oppgradert. Sambrukshuset til EBF ble også hyppig brukt. Etter at Ny-Krohnborg senteret stod ferdig har det vært helt andre materielle kår for møter, samtaler, dialog og god kontakt med brukerne av senteret.

Det har i hele perioden vært dialog mellom byråd og lokalbefolkning, de senere årene mer regulert gjennom de årlige folkemøtene. De nye fasilitetene har gitt mange nye muligheter for kultur og idrettsaktiviteter, og gjennom små midler fra områdesatsingen stimuleres det til utvikling og vedlikehold av tilbud. I de siste årene har også nye organisasjoner blitt etablert; Bærekraftig Liv på Løvstakksiden og Løvstakken frivilligsentral. Det har vært et viktig poeng

for områdesatsingen å støtte opp under disse initiativene og også stimulerer til nye i samarbeid med organisasjonene og andre engasjerte. De årlige Løvestakkdagene som i år har 20 års jubileum har vært en mønstring av ildsjeler, og både Bergenhus/Årstad kulturkontor og områdesatsingen støtter opp om dette arrangementet.

Illustrasjon: Cubus

2. Infrastruktur. Kvalitet, miljø, energi og universell utforming

Området var ved programstart nedslitt og det manglet naturlige tilkomster til fjell og fjord. Det ble de første årene bygget Gapahuk, som skulle tjene som turmål både for skoler og barnehager i området.

I 2008 ble det utredet program for universell utforming i Damsgårdssundet. Programmet ble støttet fra Husbanken. I dag fremstår området rundt Solheimsviken med sammenhengende promenader som er universelt utformet. De første byggetrinnene på Løvstien ble tatt vel i mot, og representanter fra Grønn etat møtte på flere folkemøter for å fortelle om fremdrift og svare på spørsmål. Det er gjennomført flere befaringer med Grønn etat for å vurdere vedlikehold av fellesarealer, og Grønn etat har bidratt til å etablere parsellhage i samarbeid med Bærekraftig liv. Grønn Etat har og gjort vedlikeholdsoppgaver på lekeplasser og annet uteareal.

Oppstarten av byggingen av Småpudden ble markert med to byråder og sang ved mannskoret Fremad. Fremdriften i byggearbeidet på broen har fått stor oppmerksomhet og på folkemøte i mars 2016 var hovedtemaene «Småpudden», Ren Puddefjord og vannsport i fjorden v/ Puddefjorden kajakkklubb.

Foto: Kari Ingvaldsen

3. Boligprogram

Bergen kommune ved Etat for boligforvaltning(EBF) forvalter ca 350 kommunale boliger på Løvtakksiden. Fra oppstart av programmet for utviklingen i Damsgårdssundet, har kommunen gjennomført en rekke utbedringsoppgaver både innendørs og utendørs. Leiligheter er utbedret både med hensyn til isolasjon for støy og kulde, og en generell standardheving. Utearealer er rustet opp. Gjennom tilskudd fra områdesatsingen er felles uteplasser utbedret og oppgradert, og det er gitt tilskudd til utbedring av Sambrukshuset som ligger i Løvtakkveien. Sambrukshuset er nå universelt innredet og det er gjennomført fornyelse av adkomst og fasade.

Foto: Steinar Hopland

Sambrukshuset:

På nordsiden av bygget er det kunstnerisk utforming, et arbeid som er utført av Gatekunst ved Skurk

EBF arbeider kontinuerlig med husvert/huseier rollen og legger stor vekt på medvirkning fra beboere og det å få til fellesarrangementet. Markering av den europeiske Nabodagen er et godt eksempel på dette, og arrangementet gjennomføres blant annet på Slettebakken og på Melkeklassen.

I 2014 ble det gjennomført en kartlegging av status og tilstand for boligkomplekset i Lotheveien. I dette boligkomplekset er det potensiale for sammenslåing av leiligheter for å møte barnerike familiers behov, men pr. i dag er det ikke tatt noen avgjørelse for hva som videre skal skje med boligene.

Bergen og omegn boligbyggelag, BOB, har gjennomført sitt omfattende boligbyggeprogram og i 2015 var det innflytting i Treet sameie, salgsstart for Sjøstjernen felt 3, salgsstart for Portalen og byggestart for Krohnevik. Bygging av Viken Amfi pågår, og i 2016 planlegges byggestart for Sjøstjerne, byggestart for Portalen og innflytting i Krohnevik.

4. Kultur, og skoleanlegget som et «Bankende hjerte i lokalsamfunnet

Ny-Krohnevik senter for oppvekst, idrett og kultur, ble åpnet høstsemesteret 2013. Det har vært nødvendig å styrke kommunens/ den offentlige innsats på senteret, og gjennom områdemidler har det blitt utviklet en rekke tilbud til elever og brukerne av senteret. Ny-Krohnevik idrettslag har over tid utviklet et bredt tilbud til barn og unge og ordningen med «Åpen Hall» nyttes av mange. Årlig gjennomføres «Sommer på Løvestakken» et 3 – 4 ukers ferietilbud til elevene ved skolen. Ny-Krohnevik idrettslag gjennomfører tilbudet og mottar støtte fra blant andre områdesatsingen.

I hverdager for øvrig er der tilbud om ulike sportsaktiviteter, dansegrupper, kor, smaksverksted, retro/sykurs og det er lagt stor vekt på å nå innvandrerkvinner. Våren 2016 ble det også arrangert litterær kveld med utgangspunkt i biblioteket og kantinen, der målgruppen var voksne i nabolaget som ikke har tilknytning til skolen via egne barn/elever. Gjennom årene har det vært gjennomført flere seniorarrangementer, noe som vil bli videreført. Det har også vært viktig for den videre utviklingen i området å arbeide mer aktivt med å nå flere i lokalbefolkningen.

Organisasjonen Bærekraftig liv er nå vel etablert, det samme gjelder for Frivilligsentralen. I denne sammenheng er det også i år gitt støtte til «Giro de Puddefjord» for å fremme sjøsport og bruk av sjøfronten, -og det har vært avholdt temamøte om vannsportaktiviteter. Møtet ble avholdt i samarbeid med områdesatsingen og Kajakklubben. Puddefjorden kajakklubb er nå styrket med en instruktør i deltidsstilling for å arbeide med å rekruttere barn fra Løvestakken området og fra Indre Laksevåg. I forbindelse med Løvestakke-dagene 2015 ble det gjennomført Nabolagskonsert i samarbeid med DNB og GC.Rieber og ca 2000 mennesker var til stede på konserten som ble avholdt i Solheimsviken. For mange som kom ble det også et nytt bekjentskap med de gode promenadene og uteområdene i viken. Dette samarbeidet er noe en ønsker å utvikle videre.

Løvestakke-dagene markeres årlig i september, og i år var det 20 års jubileum, der det ble lagt vekt på en ekstra markering. Idrettshall, kantine, kultursalen og hele skoleplassen tas i bruk, noe som gir rom for ulike aktiviteter og kulturinnslag.

Foto: Mary Alice Økland

Løvestakkdagene 20 år. Byråd for skole barnehage og idrett ønsket velkommen til jubileet. Stig Holmås var med i arrangement for den ekdre garde og Stig von Eik gjorde stor suksess blant de yngre.

5. Nærings og kulturutvikling, -Etablering av arbeidsplasser

Solheimslien barnehage åpnet i februar 2015. Barnehagen har plass til 75 barn avhengig av alderssammensetning. Barnehagen ligger rett ved den nye Løvstien. Hovedmål for barnehagen er et inkluderende fellesskap.

BI har i samarbeid med Bergen Næringsråd gjennomført sin andre konferanse, Fremtid. Konferansen har til hensikt å bidra til et innovativt samspill mellom academia med forskning, næringsliv og politikk. Eksisterende kunnskap fra oljerelaterte bedrifter kan gi grobunn for nye bærekraftige næringer i havet.

VilVite har besøk fra skoler og barnehager jevnlig, og besøk fra fritidsgjester og turister øker. Utstillingen «Vintersport» har vært en populær nyhet i 2015. «Vintersport» er full av lekne aktiviteter for både voksne og barn med skihopp, utfor, skiskyting og enda mye mer! VilVite har utviklet utstillingen selv sammen med tre andre vitensentre.

G.C. Rieber arbeider aktivt med innovasjon og det å etablere arbeidsplasser. Entreprenørskap samles på Marineholmen i nyoppussete lokaler.

Alle inkubatorene og mesteparten av innovasjonskraften fra utdanningsinstitusjonene og forskningsinstituttene samles under ett tak og én eier – BTO – på Marineholmen. BTO er i dag eid av universitetet (40 prosent), Havforskningsinstituttet (20) og Helse Bergen (40). Teknologioverføringsselskapet server 10 forskningsinstitutter og vurderer omlag 100 ideer og teknologier i året som har som mål å bli til lisenser, patenter og bedrifter.

Kunstutstilling

I perioden 22-29 juni 2015 ble det arrangert workshop/ kunstutstilling på Marineholmen., samt Utekino (på veggen av Cornerteateret) i regi av NobelBopel og BIFF.

Kaffebar på Slippen

SiB Kafé har åpnet nyopprustet kaffebar i Slippen på Marineholmen.

6. Oppgaveløsning innenfor helse- velferdsområde

Metodeutvikling barneverntjeneste/helsetjeneste er gjennomført fra 2012. Både helsetjenesten og barnevernet i Årstad har arbeidet med felles kompetansehevingstiltak i oppfølgingen av barn i minoritetsfamilier. Hovedmål for arbeidet har vært å øke livskvalitet og trygghet for skolebarn og deres foresatte, samt styrke egenomsorgsevne, og stimulere til økt deltakelse i samfunnslivet.

Arbeidet har vært gjennomført med støtte fra områdesatsingen, og ble i 2015 videreført med annen finansiering.

Sommeren 2016 ble det også gjennomført tilbud om sommerskole, og neste skoleår vil det bli gitt støtte til skolefrokost for elever på ungdomstrinnet.

Skolebiblioteket skal gis en sentral rolle på senteret og det legges opp til familiedager, litteraturkvelder, og det er kjøpt inn bøker på flere språk for å stimulere elevene ved skolen til leselyst og god språkopplæring.

Det har også i 2015 vært gitt tilbud om leksehjelp til elever på ungdomstrinnet, fortrinnsvis rettet mot elever med minoritetsbakgrunn. Hovedmålet har vært å øke deres læringsutbytte gjennom støtte og hjelp i basisfagene. En annen tilsiktet effekt er også at alle da har hatt tilgang på elektroniske hjelpemidler og internett, - noe som ikke alle har fri tilgang til i hjemmet.

Gjennom de siste årene har det blitt arrangert ferietilbud til elevene ved skolen. «Sommer på Løvstakken» et gratis 3-4 uker tilbud i skolens sommerferie, og tilbud i skolens høst og vinterferie.

Lokalitetene på Ny-Krohnborg senteret gir rom for en rekke aktiviteter både innenfor idrettsområdet og kulturområdet. Løvstakkens idrettslag er en motor i dette arbeidet, og mange frivillige unge medlemmer deltar som hjelpere i ferietilbudene. Aktivitetene veksler mellom idrett, inne og ute og måltid. Denne sommeren deltok ca 40 barn på tilbudet.

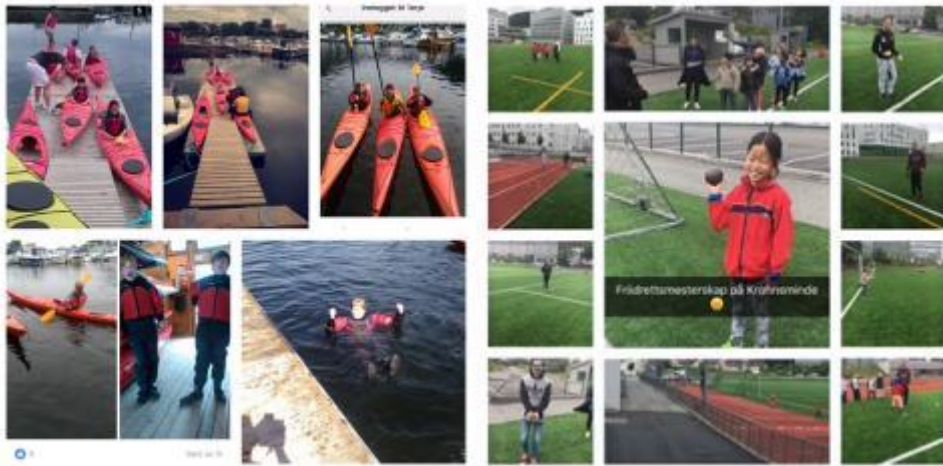

Foto: Torunn Helland

Alle tilbudene som er rettet mot barn og unge i dette området har lav terskel for deltakelse, lav kontingent eller gratis. Dette bygger på erkjennelsen av at kommunen satser i en levekårsone der det er lave inntekter, ofte barnerike familier og svak privatøkonomi.

Frivillighetssentral er etablert på Ny-Krohnborg og har mottatt noe støtte fra områdemidlene.

Bærekraftig liv på Løvstakken utviklet sitt tilbud i 2015. Dette gjelder både for parsell og dyrking, men også et økende fokus på brukmarked. Organisasjonen avholder også temakvelder, filmvisning og spiller en aktiv rolle i lokalmiljøet.

Det er gjennomført flere arrangementer for eldre i områdene, blant annet «Mimrekveld», kulturkvelder m.m. Seniorkino skal prøves ut dette året og tiltakene etableres i et tett samarbeid med kulturkontoret.

Nytt helsehus i Solheimsviken

Kommunens satsing i området rundt Damsgårdssundet handler også om store helsetiltak: Bergen Helsehus – Legevakten ble ferdigstilt og offisielt åpnet i 4. kvartal 2015, etter kun ett og et halvt års total rehabilitering av tidligere Utrustningsbygget i Solheimsviken.

Det gamle bygget er konvertert til et moderne helsebygg med døgnåpen legevakt, øyeblikkelig hjelp, avdeling for akuttmedisin, helseverntjenester og fysioterapi ivarettatt av Bergen kommune og Helse Bergen. Det nye helsehuset har i tillegg til god beliggenhet, alle de moderne fasiliteter som et moderne helsehus skal og bør ha.

Foto: Bergen kommune

Tannlegevakten og Solheimsviken tannklinikk er kommet til Solheimsviken og G.C Rieber Eiendom kunne ønske Tannlegevakten og Solheimsviken tannklinikk velkommen til nye lokaler i Administrasjonsbygget i Solheimsviken.

7. Kompetanseutvikling - Samarbeid med Høgskolen i Bergen

Det er etablert et forpliktende samarbeid med Høgskolen i Bergen der vi har hatt studenter i praksis og vi bidrar med forelesninger og veiledning. I tillegg er det gitt tilskudd fra høgskolen for å kompensere for noen dager «skrivefri» for å nedfelle arbeidet knyttet til områdesatsing i en fagartikkel ved årsskiftet 2015/2016. «Ny energi rundt Damsgårdssundet» er brukt som bakteppe i forelesninger om samfunnsarbeid og privat offentlig samarbeid. Det samarbeides også med HiB om innføring i samfunnsarbeid. Dette innebærer forelesninger, studiebesøk og for studentene oppgaveskriving.

Formidlingsarbeid

Generelt gjennomføres det også formidlingsarbeid gjennom deltakelse på møter og på seminarer. Det gjennomføres det halvårige felles temamøter med sentrale medarbeidere i alle satsingsområdene. I tillegg kommer det en rekke grupper til Ny-Krohnborg for å se på skolestrukturen, senterfunksjonene og driften av senteret.

I programmet, og med fokus på Solheim Nord, har vi samarbeidet med UniRokkansenteret om to forskningsprosjekter:

Hvordan nye landsmenn opplever møte med velferdsstaten i Årstad bydel, samt det å være foreldre i et nytt land. Høsten 2016 vil det bli gjennomført temamøte der UniRokkan senteret legger frem foreløpige funn fra sin forskning i Årstad bydel.

For medarbeidere i satsingsområdene gjennomføres det også halvårslige samlinger der det inviteres til erfaringsutveksling og evt korte foredrag.

I tillegg deltar programleder og kordinatorene på programledersamlinger i regi av Husbanken/region øst, der kompetansebygging og erfaringsutveksling er hovedtema.

I samarbeid med Høgskolen i Bergen har vi skrevet fagartikkel som skal publiseres i fagbladet «Fontene», og i denne sammenheng er vi invitert med til å skrive en artikkel i «Community development journal. Scandinavian Special issues 1/2018.

Dokumentarfilm/slutfilm

Filmsamarbeidet med Pandora gir unik informasjon om transformasjonsprosessen rundt Damsgårdssundet, der levekår sonen Solheim Nord inngår. Det er produsert flere dokumentarer om utviklingen av arbeidet rundt sundet, og det har pågått filming hele 2015 og filmen ferdigstilles høsten 2016.

Positive utviklingstrekk

Området rundt Damsgårdssundet er et transformasjonsområde og er fortsatt under utbygging/utvikling. BOB har ved sin utbygging tilrettelagt for ca 1000 - 1500 nye boliger. På Marineholmen er det etablert nye arbeidsplasser og BI har kapasitet til ca 1700 studenter på campus Marineholmen.

Byggingen av Løvstien og «Småpudden» har tilført området nye kvaliteter ikke bare for den lokale befolkningen, men også for Bergen som helhet. Fløttmannsplassen er under arbeid og forventet ferdig i 2017.

Tilgangen til Puddefjorden med vel tilrettelagte promenader som er universelt utformet, bidrar også til å gjøre området tilgjengelig for alle. Det er skissert farbare tverrforbindelser mellom Småpudden og Løvstien, og i første rekke jobber kommunen med å sikre fremkommelighet på en praktisk og trygg måte. På lengre sikt vil det bli arbeidet med å bygge traseer.

Ny-Krohnborg oppvekst, kultur og idretts senter representerer fantastiske muligheter både for å utvikle en moderne skole, men inneholder også idretts- og kulturfasiliteter av høy kvalitet. Skolen er dimensjonert for 500 elever, og har i dag et elevtall på ca 350. 28 ulike språk er representert og dette gir skolen både et rikt kulturelt og språklig mangfold.

Organisasjonslivet i området er styrket, det er etablert Frivilligsentral som har lokaler på Ny-Krohnborg senteret, flere ungdomsgrupper er organisert, kvinnegruppen Medina har utviklet mange tilbud til innvandrerkvinner på Løvstakksiden, og Bærekraftig liv er etablert med egne lokaler og parselldrift.

Kultur og idrettssenteret er vel brukt, og gjennom midler fra områdesatsingen og en svært aktiv innsats fra Bergenhus/Årstad kulturkontor er det etablert et variert og mangfoldig kulturtilbud som er basert på brukernes ønsker og interesser.

Oppsummert er det de siste årene over 100 000 besøkende utenom skoletiden hvert år.

Utfordringer

Arbeidet de neste årene vil handle om å ha fokus på å gjennomføre de fysiske tiltakene som er planlagt, Tverrforbindelsene fra Småpudden til Løvestien og det å forsterke Solheimsgaten som en lokal gate. Videre er det viktig å følge opp de trafikale utfordringene, trafiksikkerhetstiltak ved og rundt Ny-Krohnborg senteret og at boligsoneparkering blir gjennomført i området.

Michael Krohns gate fremstår i dag som en gate som ikke inviterer til opphold, men mer som et skille mellom dem som bor på oppsiden mot Løvestakken og de som bor på nedsiden mot fjorden. Dette sees på som et uheldig skille, og det er en utfordring å «myke» opp det fysiske miljøet i denne gaten for å gjøre den mer innbydende som en lokal gate/handlegate.

Solheim nord er også en levekårssone som har et høyt antall innvandrere. Dette gjør området både unikt, fargerikt og spennende. Men det handler også om levekårsutfordringer knyttet til svak privatøkonomi, og god norskopplæring for barna i området. Fordi Bergen kommune har en stor andel (350) kommunale boliger i området, registreres det stor barneflytting inn og ut av området. Mangel på stabilitet utfordrer både bomiljøene og Ny-Krohnborgsenteret som erfarer at bare et fåtall av elevene har gjennomfører hele skoleløpet ved Ny-Krohnborg.

Mange innvandrerkvinner/mødre står utenfor det organiserte arbeidslivet. Imidlertid viser de ved mange anledninger store ferdigheter knyttet til matproduksjon, design, kunst og dans. Denne høsten vil det blir gjennomført etablererkurs for disse kvinnene i samarbeid med Business region Bergen, for å legge til rette for at flere kan etablere egen virksomhet for på sikt å kunne bidra til eget livsopphold.

Bergen kommune har samarbeidet med Puddefjorden kajakklubb gjennom flere år, og det er fortsatt en utfordring å legge til rette for at klubben har gode klubblokaler og treningslokaler på vinterstid. «Rødbygget» har lenge vært et ettertraktet lokale for dette, men status pr. i dag er at det er mye usikkerhet knyttet til videre bruk av bygget.

Det er et mål at barn og unge på Løvestakksiden skal ha legale ærend til de nye strandpromenadene blant annet knyttet til sjøsport.

Anbefalte tiltak /prioriteringer

Det står fortsatt uløste oppgaver igjen i Solheim Nord, både knyttet til fysisk infrastruktur og til levekår, der en særlig har utslag som svak privatøkonomi, språkopplæring og utdanning (jfr. Levekårsrapport 2016). I Boligmeldingen 2014-2020 har en pekt på denne levekårssonen som gjenstand for drøfting vedrørende fortykning av kommunale utleieboliger.

Det anbefales derfor at områdesatsingen opprettholdes i området Solheim Nord til fysisk infrastruktur er på plass i henhold til plan og at kommunen har gjennomført sine vurderinger med hensyn til fortykning av den kommunale boligmassen.

Det arbeides videre med å vedlikeholde og styrke den gode utviklingen ved Ny-Krohnborg senteret, og at det også i det videre legges vekt på å etablere lavterskel/gratistilbud til barn og unge i området.

Slettebakken

Slettebakken er preget av en relativt samlet utbygging av lavblokker og rekkehus fra 1950-tallet, med et stort innslag av sosial boligbygging. Slettebakken rangeres generelt lavt på kommunens levekårsundersøkelser, levekårsrapporten fra 2011 viser at Slettebakken er den levekårssonen med størst barnefattigdom i Bergen. Området har en høy andel ikke-vestlige innvandrere. Grunnkretsene som inngår i områdesatsingen har hatt en markert befolkningsvekst de siste 6-7 årene, opp til 35 % der konsentrasjonen av kommunale boliger er størst. Det er særlig andelen husstander med innvandrerbakgrunn, med eneforsørger og barnefamilier som har økt. I de kommunale boligene har i dag over 80 % av barna innvandrerbakgrunn.

Arbeidet på Slettebakken tar utgangspunkt i kommunens 450 utleieboliger i dette området. Den fysiske oppgraderingen er i hovedsak knyttet til disse boligene og tilhørende fellesarealer, de sosiale og kulturelle tiltakene er åpne for alle i nærområdet. Satsningen er gjennomført som et bomiljøprosjekt i perioden 2010-2016 i regi av etat for boligforvaltning (EBF) som forvalter de kommunale boligene i området. Bomiljøprosjektet ble organisert som et samarbeid mellom offentlige instanser, frivillige lag/organisasjoner og kontaktpersoner blant beboerne i de kommunale boligene. Prosjektet innebar en omfattende oppgradering av boliger, bygninger og fellesarealer. Samtidig ble det gjennomført boligsosiale tiltak for å tilrettelegge for et trygt og inkluderende bomiljø.

Prosjektet på Slettebakken går tett på et særlig utsatt boområde. Bygninger og uteområder knyttet til de ca 450 kommunale boligene i området var nedslitt og utidsmessig. Det ble på bestilling gjennomført en kartlegging av bomiljøet av Asplan Viak i 2009. Kartleggingen har dannet grunnlag for de tiltak EBF og samarbeidspartnerne har gjennomført i prosjektperioden. Kartleggingen viste en del utrygghet og fremmedfrykt i boområdet, og et ønske fra beboerne om oppgradering av blant annet fasader, trappeoppganger og fellesrom på loft og i kjeller.

Bomiljø-kartleggingen ble gjentatt i 2016 for å evaluere effekten av prosjektets tiltak. Resultatene av disse kartleggingene viser tydelig at satsingen har vært svært positiv for området. De viser samtidig at det stadig er utfordringer i forhold til levekår, der oppvekstvilkår for de mange barnefamiliene og høy konsentrasjon av familier med bakgrunn som flyktninger er sentrale tema.

Mål og måloppnåelse

Bomiljøprosjektet på Slettebakken har jobbet etter følgende målsettinger:

- Iverksette et samlet område- og levekårsløft
- Fremme dialog mellom ulike brukergrupper
- Legge til rette for et trygt og inkluderende oppvekst- og bomiljø.

Sentrale tiltak:

- Oppgradere kommunale boliger og fellesareal
- Etablere sambrukshus og møteplasser
- Utvikle sosiale og kulturelle aktiviteter i nærmiljøet
- Etablere arenaer for dialog og samarbeid med beboere og andre aktører i området.

Måloppnåelse:

Det er i prosjektperioden gjennomført en omfattende bygningsmessig oppgradering av kommunens boligeiendommer på Slettebakken. Oppgraderingen omfatter utbedring av fasader, oppganger, fellesarealer på loft, i kjeller og utomhus, samt etterisolering av boligene. 68 større familieboliger er totalrenovert. Det er etablert leke- og oppholdsplasser utomhus, og generell oppgradering av utearealer og fellesfunksjoner i boområdet.

Prosjektet har opprettet kontakt og samarbeid med en rekke ulike bomiljøaktører på Slettebakken, som har ført til fellestiltak og mindre prosjekter til nytte for nærmiljøet. Blant annet har det vært satset på et nært samarbeid mellom oppfølgingstjenestene for rus og psykiatri, bomiljøtjeneste, vektertjeneste og politi for å vektlegge trygghet, sikkerhet og ro i boområdet.

Noen tiltak har vært knyttet opp mot konkrete problemstillinger, mens andre har vært satt i gang etter ønske fra beboere og ideer fra samarbeidspartnerne. Det er gjennom prosjektsamarbeidet etablert varige samarbeidstiltak og fora som fortsetter å gjøre et viktig arbeid i området. Slike nettverk og diskusjoner har også bidratt til at flere er blitt engasjert i nærmiljøet og har fått komme med innspill i viktige diskusjoner.

EBF har etablert et uformelt system med kontaktpersoner for beboerne. Kontaktpersonene fungerer som bindeledd mellom husvert og leietakere, og bidrar med informasjon om eventuelle problemer i boområdet. De får opplæring og oppfølging i sine verv. Det ble tidlig i prosjektet etablert et beboerutvalg med 20 kontaktpersoner som har vært en viktig samarbeidspart i prosjektet.

Foto: Anne Line Grimen

En av boligblokkene er blitt ombygget til aktivitetshus og storstue for beboerne. Sambrukshuset «Femmeren» ble åpnet i november 2011 og har tilbud om en rekke aktiviteter for alle i nærmiljøet. Huset inneholder fellesstue med kjøkken, kontorer for frivillige organisasjoner og andre aktører, aktivitetsrom og lydstudio. Rundt huset er det etablert leke- og oppholdsplasser, sykkelverksted og parsellhager. Det drives blant annet ungdomskafe, systue, åpen barnehage, jente- og kvinnegrupper, foreldreveiledning og leksehjelp. Lokalene kan leies rimelig i helgene for feiring av fødselsdager og lignende, og er i flittig bruk. Aktivitetene drives dels av beboerne, dels av ulike offentlige instanser og frivillige organisasjoner.

De fleste aktivitetene har deltakere med ulik etnisk bakgrunn. Deltakerne kommer også fra både kommunale og private boliger i området. Dette har i følge kartleggingen bidratt til å redusere skillene mellom de mange ulike beboergruppene i området. Barn og unge i boområdet har mye kontakt med hverandre uavhengig av bakgrunn. Mange voksne blir også kjent med hverandre gjennom disse sosiale aktivitetene, selv om det her fortsatt vil være nødvendig å bidra til økt kontakt mellom ulike grupper.

Femmeren kan i helgene leies rimelig av privatpersoner i forbindelse med bursdagsfeiringer og lignende. Dette er svært populært, og bidrar også til at Femmeren fungerer som en katalysator for sosial aktivitet, og motvirker effekten av trangboddhet for store barnefamilier. Femmeren blir i evalueringsrapporten trukket frem som særlig positiv, og beskrives av informantene som en livsnerve og som selve hjertet i området.

Positive utviklingstrekk

Evalueringsrapporten fra Asplan Viak beskriver oppgraderingen av den kommunale bygningsmassen som en viktig del av områdesatsingen. Renoveringen av byggene har i følge rapporten bidratt til å fjerne skillet mellom de kommunale byggene og bygg som er privat eid i området. Oppgraderingen av det fysiske miljøet trekkes frem av samtlige grupper i undersøkelsen som en positiv endring i miljøet under prosjektperioden. Bedre tilrettelegging og belysning av fellesarealene på loft, i kjeller, oppganger og inngangspartier har gitt mindre forsøpling i boområdet og økt trivsel og trygghet blant beboerne og besøkende.

Det er mindre preg av rus og kriminalitet i området etter prosjektet, ungdomskriminalitet og tagging er redusert. Utfordringene er ikke lengre knyttet til området generelt, men til enkeltbeboere i blokkene. I motsetning til den innledende bomiljøkartleggingen er det nå en generell tilbakemelding fra barn og voksne om at nabolaget oppleves som trygt.

Utfordringer

Det er fortsatt spenninger mellom etniske grupper i området slik at det er behov for en sterk tilstedeværelse av EBF og andre. Barnefamilier dominerer bildet og dette gir særlige utfordringer i forhold til god inkludering og god språkutvikling. Nesten 30 % av det totale antall barn som bor i kommunale boliger bor på Slettebakken. Det er fortsatt mange

innvandrerkvinner (mødre) som er utenfor arbeidslivet, og nyanserte tiltak/tilbud til disse bør utvikles ytterligere.

Anbefalte tiltak/prioriteringer

Samtlige grupper i undersøkelsen, også alle etniske grupper, trekker frem at det er for stor konsentrasjon av kommunale boliger i dette området, og for høy andel innvandrere bosatt i disse boligene. Informantene oppgir ikke fremmedfrykt, men mener det ikke er bra for integreringen med en slik konsentrasjon. Fortsatt oppleves leilighetene som for små av en del familier, særlig ønsker de unge mer plass hjemme.

Planlagt arbeid i forbindelse med Byrådsavdeling for byutvikling sin mulighetsanalyse vil berøre dette området, og det blir et poeng å fange opp det flerkulturelle og de sosiale utfordringene i disse boområdene.

Herunder også utfordringer knyttet til skolegang og utdanning (jfr. Levekårsrapport 2016). Særlig kan det være aktuelt å ha fokus på forebyggende og integrerende tiltak for barn og unge, og vurdere behov for fortynning / tilpassing av boligmasse og beboersammensetting i de kommunale boligene.

Foto: Etat for boligforvaltning, Bergen kommune

Ytre Arna

Områdesatsingen i Ytre Arna strekker seg over grunnkretsene Festtangen, Ytre Arna, Breisteinsli og Gaupås. Per 1.januar 2016 bor det 2740 innbyggere i området. Folketallet har vært jevnt noe økende de siste femten årene, til tross for at det har vært svært lite boligbygging. I tillegg til de faste innbyggerne, er det til enhver tid rundt 200 asylsøkere som bor i Ytre Arna.

Per januar 2011 var det 350 bosatte innvandrere (asylsøkere ikke inkludert) i Ytre Arna, eller 13,4 prosent. I 2016 var tallet 719, 26,2 prosent. Innvandrerandelen er med andre ord kraftig økende. Av alle de femten tettstedene hvor det jobbes med områdesatsing i Norge, er Ytre Arna det stedet med størst vekst i andel innbyggere med ikke-norsk statsborgerskap¹. Lave boligpriser og en svak boligprisutvikling sammenlignet med resten av Bergen er antakelig en hovedårsak bak dette. I 2004 var snittprisen per kvadratmeter i Ytre Arna og Bergen henholdsvis kr 11 345,- og kr 18 939,-. I 2014 var tilsvarende tall kr 21 371,- og kr 35 449,-². Det vil si at ulikhetene i prisnivå har økt betydelig i perioden. Av tettstedene med områdesatsing i Norge, er det bare Fjell i Drammen som har lavere boligpriser.

I Levekårsundersøkelsene i Bergen kommune er Ytre Arna stabilt blant de lavest rangerte sonene i byen. Samlet sett fikk Ytre Arna en samleindeks på 7,3 av 10 i undersøkelsen fra 2011, før områdesatsingen kom i gang. En av faktorene hvor stedet kom svakt ut, var på median bruttoinntekt, som var 88% av snittet i Bergen³. I 2016-rapporten ser vi blant annet at utviklingen i bruttoinntekt har vært bedre enn for Bergen som helhet, noe som gjør at Ytre Arna minsker inntektsgapet (90%).

På samme tid viser 2016-rapporten at Ytre Arna har en høy andel unge voksne med lav utdanning (20%) og unge med ikke-oppnådd kompetanse (38,2%). Tallene i rapporten viser også en økning i barneutflyttinger, unge uføre og barn med barnevernstiltak, men det er viktig å understreke at avviket fra gjennomsnittet i Bergen er relativt lite på disse kriteriene.

Samtidig viser både medvirkningsprosesser og tidligere kartlegginger som for eksempel rapporten «Asylmottak som nærmiljø» (Dragland & Fuglseth 2009) at lokalbefolkningen opplever klare tendenser til forslumming og fysisk forfall. Ytre Arna er Vestlandets første

¹ Det er her tatt utgangspunkt i ikke-publisert statistikk som er samlet av Samfunnsøkonomisk Analyse (SA) på oppdrag for Husbanken. SA legger i denne statistikken vekt på «ikke-norske statsborgere», ikke «innvandrere» slik det er definert av SSB. Ytre Arna har en stor andel innvandrere fra Øst-Europa, som i mindre grad enn andre innvandrere søker norsk statsborgerskap

² Ifølge Bergens Tidende, 9.august 2016, var gjennomsnittlig prisantydning per kvadratmeter i Ytre Arna kr 22 267,- våren 2016. Ifølge eiendomsmegleren Krogsveen var kvadratmeterprisen i snitt kr 40 400,- i mars 2016

³ Ytre Arna kom markant svakere ut i 2011 sammenlignet med 2008, da studenter var inkludert i Levekårsrapporten. Da studentene ble tatt ut, var det flere sentrale bydeler som fikk en positiv, statistisk utvikling, mens de ytre bydelene kom relativt dårligere ut.

store industristed, og har siden 1970-tallet vært sterkt preget av økonomiske nedgangstider og etter hvert nedleggelsen av hjørnesteinsbedriften A/S Arne Fabrikker. Den store tekstilbedriften eide og pleide det meste av bygg og uteområder i Ytre Arna. Når tettstedets økonomiske nav sluttet å gå rundt, ble det derfor utfordrende å vedlikeholde området på et godt nok nivå.

Mål og måloppnåelse

Program for områdesatsing i Ytre Arna startet opp med lokale medvirkningsprosesser i 2011. Fra 2012 har Bergen kommune fått tilskudd fra Husbanken til å drive arbeidet, og det har vært ansatt egen koordinator fra høsten det året. Etter faglig kartlegging og medvirkning fra lokalbefolkning, ble det formulert følgende effektmål for områdesatsingen i Ytre Arna:

Områdesatsing Ytre Arna har:

- 1. bidratt til at flere oppfatter Ytre Arna som et attraktivt, trygt og fargerikt sted*
- 2. lagt til rette for at flere opplever kontakt med andre i nærmiljøet på gode møtesteder (ute og inne)*
- 3. bidratt til større deltakelse i fritidstilbud og fysisk aktivitet*
- 4. stimulert til opprusting av sentrumsområdet gjennom vekst innen boligutvikling, lokalt kulturliv, handel og næring*
- 5. bidratt til bedre språkkompetanse blant barn og unge i Ytre Arna*

1. Bidra til at flere oppfatter Ytre Arna som et attraktivt, trygt og fargerikt sted

Områdesatsingen har lagt vekt på å forbedre lokalbefolkningens eget bilde av hjemstedet. Det er blant annet gjennomført en større opprydding av trær og boss langs nedre del av Blindheimselven, noe som har gitt et løft til hele sentrumsområdet. Det har blitt bevilget midler til det privateide Kulturhuset Sentrum til å oppgradere byggfasader, samtidig som Grønn etat har restaurert den historiske Sentrumsparken. Per 2016 jobbes det videre med gjennomføring av en større oppgradering av belysningsanlegget rundt Ytre Arna sentrum, samtidig som Grønn etat jobber med oppgradering av Sætreparken (etter planen ferdigstilt våren 2017).

Før og etter tre- og bossrydding i elvejuvet langs nedre del av Blindheimselven

Foto: Erlend Ytre-Arne Vågane

I tillegg til de reinte fysiske tiltakene, har det blitt jobbet tett med lokalt organisasjonsliv for å bygge stolthet og identitet til stedet. I 2014 ble det gjennomført maling og dekorering av en lang veimur sammen med lokale voksne og unge, noe som ble et nesten overraskende vellykket tiltak som har skapt mye begeistring. Sammen med Ytre Arna Museum har det dessuten blitt utviklet en Kulturminneløype – en samlet, pedagogisk oversikt over historisk viktige bygg og anlegg på stedet.

Foto: Erlend Ytre-Arne Vågane

Etter innspill fra mennesker i nærmiljøet, ble det gjennomført en fargerik dekorering av en veimur ved innkjøringen til Ytre Arna sentrum. Tiltaket skulle bidra til et mer fargerikt sted og ble gjennomført av Arna Aktiv (aktivitetstilbud for rusavhengige på rehabilitering) og graffitikunstnere i samarbeid med lokale ungdommer.

2. Legge til rette for at flere opplever kontakt med andre i nærmiljøet på gode møtesteder (ute og inne)

Det har vært et sentralt satsingsområde å modernisere og utvikle Kulturhuset Sentrum, som ble åpnet i 1946 og i dag drives av lokale frivillige foreninger. Områdesatsingen har bidratt med tilskuddsmidler og rettledning til å søke via andre tilskuddsordninger for å finansiere oppgraderingsprosjekter. Per 2016 har det blitt totaloppgradert et nytt kafélokale med kjøkken i bygget, Ytre Arna bibliotek har blitt nyoppusset og Fritidsklubben har blitt oppgradert og omskapt til et såkalt Kulturverksted med nye funksjoner. Utleielokaler har også blitt pusset opp og det har blitt bygget nytt treningsrom for kickboksing. I tillegg har områdesatsingen gitt tilskudd til huset for å ansette en aktivitetskoordinator, som har ansvar for å skape mer aktivitet på huset.

Foto: Erlend Ytre-Arne Vågane

Fra treryddingsprosjekt i Blindheimselva i Ytre Arna sentrum. Området i bakgrunnen var før dette totalt gjengrodd av trær og sterkt forsøplet.

Det har også blitt satset på utbedring av eksisterende utendørs møtesteder. Det bydekkende prosjektet Barnas Byrom har prioritert å oppgradere lekeplasser i Ytre Arna og de andre tettstedene med områdesatsing. Det er per 2016 gjennomført oppgradering av fire lekeplasser i området, mens én plass fremdeles gjenstår på handlingsplanen til Barnas Byrom. Det har også blitt prioritert å samarbeide med private grunneiere om utbedring av offentlig tilgjengelig uteareal, blant annet et kaiområde som har blitt tilrettelagt for opphold og bading.

3. Bidra til større deltakelse i fritidstilbud og fysisk aktivitet

Områdesatsingen har, i samarbeid med lokale organisasjoner og ildsjeler, gjennomført et større arbeid med å kartlegge turstier, trykke turkart i brosjyre og på skilt og å skilte turterrenget. Målet med dette er å øke bruken av de svært gode friluftsterrenget i området og dermed styrke folkehelsen. I tillegg har det blant annet blitt startet egen kickboksinggruppe, gratis svømmekurs for voksne asylsøkere og Idrett i SFO-aktivitet på Ytre Arna skole. Oppstarten av disse tilbudene har skjedd med økonomisk og praktisk drahjelp fra områdesatsingen, men er nå drevet på mer ordinær basis gjennom idrettslagene som står for aktiviteten. I tillegg har utviklingsarbeidet på Kulturhuset Sentrum vært viktig for å øke den generelle deltakelsen.

4. Stimulere til opprusting av sentrumsområdet gjennom vekst innen boligutvikling, lokalt kulturliv, handel og næring

Sammen med lokale organisasjoner og grunneiere ble det laget en helhetlig idéskisse for Ytre Arna sentrum som viser muligheter for utvikling av bygg og uteområder i 2014/15. Arbeidet ble utført av Asplan Viak. Noen av forslagene i idéskissen strider noe mot den gjeldende Kommunedelplan Ytre Arna (2001). I etterkant av denne prosessen har det blitt jobbet sammen med private grunneiere som har hatt ønske om å utvikle sine eiendommer i tråd med forslagene. Høsten 2016 er det registrert tre bygge-/plansaker i sentrumsområdet som bygger videre på anbefalingene om boligfortetting fra idéskissen.

5. Bidra til bedre språkkompetanse blant barn og unge i Ytre Arna

I 2015 ble det startet opp et eget språksatsingsprosjekt i Ytre Arna. Bakgrunnen er svake leseresultater ved Ytre Arna skole, og prosjektgruppen inkluderer representanter fra skoler, barnehager, bibliotek, PPT, helsestasjon og kulturkontor. Gjennom prosjektet er det satt inn en rekke tiltak utover de ordinære tjenestene, spesielt rettet mot de yngste barna og deres foresatte. Det har blant annet blitt startet opp Lesefrø (utplasserte «minibibliotek» i barnehagene og på helsestasjon), barseltreff på biblioteket, oppfølgingsmøte for foresatte med 4-åringene, ekstraordinære overgangsmøter mellom barnehager og skole og jevnlig Barnelørdager med teaterforestillinger for de yngste.

Illustrasjon: Asplan Viak

Illustrasjon fra idèskisse Ytre Arna, som ble utviklet av Asplan Viak for Bergen kommune 2014.

Positive utviklingstrekk

Etter Bergen kommunes områdesatsing startet opp i Ytre Arna, har det fysiske forfallet i stor grad stoppet opp, og utviklingen har gått i en mer positiv retning. Den offentlige satsingen på å utbedre uteområder og enkelte fasader kan se ut til å ha stimulert til mer vedlikehold og opprusting av bygg i privat regi. Antakelig har også mye innvandring fra Øst-Europa bidratt positivt til dette. Ifølge Samfunnsøkonomisk Analyses undersøkelse i alle de 15 tettstedene som deltar i Husbankens områdesatsingsprogram, er Ytre Arna det stedet hvor klart flest brukte penger på vedlikehold av boligen de siste par årene: 61 prosent av innbyggerne i 2014 og 54 prosent i 2015. Dette er også langt over landsnittet. Samme undersøkelse viser også at tilfredsheten med egen bolig går oppover og ligger et stykke over landsnittet i 2015.

Det er også et klart positivt trekk at det nå settes i gang plan- og byggesaker i et område med marginal boligutvikling siden 1970-tallet. Utover boligplanene som er nevnt over, er det startet en større plansak på Sætrefjellet, litt utenfor Ytre Arna sentrum. Arna Steinknuseverk er i 2016 i siste fase av en større reguleringsplan som blant annet innebærer å utbedre kritiske deler av skoleveien mellom Haugland og Ytre Arna. I den samme planen reguleres det også inn sykkelveg mellom Breistein og Ytre Arna, noe som vil kunne forbinde de to tettstedene på en helt ny måte. I de store fabrikkbyggene er det også gjort betydelige investeringer til oppgradering og det har blitt etablert mye ny næring her de siste årene. I Skolebruksplanen er det vedtatt å oppgradere Ytre Arna skule som senter for oppvekst, kultur og idrett. Dette vil kunne være et nytt omfattende løft for hele området.

Ellers er det viktig å nevne at innbyggerne i Ytre Arna generelt føler seg trygge på hjemstedet, den psykiske helsen er god blant barn og unge og stedet har et aktivt og godt organisasjonsliv.

Utfordringer

Gammel infrastruktur, et bratt terreng og lave boligpriser er et klart hinder for utvikling og fornying av tettstedsmiljøet. Boligprosjekter som kunne vært positive for nærmiljøet og bygningsmassen har vist seg utfordrende å gjennomføre, blant annet på grunn av at det er vanskelig å tilrettelegge nok parkering. Dette er utfordringer som så langt ikke har latt seg løse gjennom områdesatsingen, selv om idéskissen som er laget for sentrumsområdet gir forslag til langsiktige løsninger. Boligprisutviklingen bør etter hvert begynne å holde tritt med resten av byen, slik at stedet unngår en for ensidig befolkningssammensetning over tid.

Den store veksten i andel innvandrere i Ytre Arna er også en utvikling å være høyst oppmerksom på. Om veksten fortsetter i samme takt, vil det kunne gi helt spesielle utfordringer både for det sosiale miljøet og for språklæringsmiljøet. Siden utviklingen er styrt av privat bosetting, har Bergen kommune få virkemidler for å endre denne direkte gjennom boligpolitikken, men kan ha noen virkemidler gjennom arealpolitikken.

Styrking av språk- og leseferdighetene blant de yngste er et viktig mål i områdesatsingen. Et godt ordforråd i tidlig alder kan øke læringsutbyttet i skolealder og sannsynligheten for å

gjennomføre videregående skole. Dette arbeidet er imidlertid svært langsiktig og krever oppfølgingsressurser til å videreføres etter områdesatsingens slutt.

Levekårsrapporten fra 2016 viser at det er en stor andel unge voksne med grunnskole som høyeste fullførte utdanning og en stor andel som ikke har oppnådd formell kompetanse før fylte 30 år. Rapporten viser også at dette er en utfordring i flere levekårssoner i Arna og Åsane, da syv av de ti sonene med høyest score innenfor disse to kriteriene ligger i disse to bydelene. Det vil si at mange vil kunne oppleve problemer med å få jobb. Lav utdanning har dessuten en tendens til å nedarves gjennom generasjoner og gir også større fare for dårlig helse over tid. Det bør vurderes et løft for å sikre at denne målgruppen ikke skal oppleve fremtidige folkehelseproblemer.

Til sist er det en sentral utfordring å sikre videre utvikling og god aktivitet på Kulturhuset Sentrum. Innbyggerundersøkelsen som ble gjennomført i Ytre Arna i 2014 viser et sterkt behov for flere åpne møteplasser i lokalsamfunnet, og Kulturhuset er et naturlig midtpunkt i området. Det store bygget er dessuten et viktig kulturminne, men drives i all hovedsak på dugnad på svært knappe ressurser. Det er utfordrende å få nok leieinntekter til et privateid kulturhus, spesielt når det finnes gratis offentlige lokaler til mye av den lokale aktiviteten.

Anbefalte tiltak /prioriteringer

For å fullføre igangsatte prosjekter, er det anbefalt å videreføre områdesatsingen i Ytre Arna ut 2017. I 2018 bør satsingen gradvis fases ut, samtidig som Bergen kommune bør følge tett opp pågående planprosesser også i årene fremover. Utfasingen innebærer å implementere enkelte tiltak i ordinær drift, følge opp enkelte pågående plansaker, evaluere arbeidet og sammenfatte sluttrapport. For at områdesatsingen skal kunne bidra til et langsiktig løft for Ytre Arna, anbefales følgende innspill til planprosesser og økonomiplan i Bergen kommune:

- Det bør legges til rette for en særskilt medvirkningsprosess i planleggingen av oppgradering av Ytre Arna skule. Denne prosessen bør sikre at skoleprosjektet imøtekommer flere av stedets levekårsutfordringer. BSBI bør koordinere medvirkningsprosessen i samarbeid med Byrådsavdeling for barnehage, skole og idrett og Etat for utbygging
- Kommuneplanens arealdel bør legge til rette for at plan- og byggesaker i Ytre Arna får en særlig prioritet, slik at Bergen kommune kan bidra til en utjevning av levekår gjennom den praktiske byutviklingspolitikken. BSBI bør være en høringspart i plansaker som berører området. Dette kan for eksempel løses gjennom en egen hensynssone for levekårsområder
- «Idéskisse Ytre Arna» bør få status som retningsgivende vedlegg til Kommunedelplan Ytre Arna, slik at denne brukes som supplement i saksbehandlingen av plan- og byggesaker i sentrumsområdet

- «Belysningplan Ytre Arna» bør få status som retningsgivende vedlegg til Kommunedelplan Ytre Arna, slik at fremtidig utbygging/utvikling får god og gjenkjennbar belysning
- Bergen Offentlige Biblioteks ressurser til språkstimuleringstiltak i Ytre Arna bør videreføres, og det bør tilføres ressurser til å videreføre og forsterke språksatsingsprosjekt. Et godt lokalt bibliotekstilbud vil også være viktig for barn og unges språkferdigheter i fremtiden
- Det bør vurderes et løft i grunnskolen for å styrke ungdomsgruppen med tanke på videre skole- og yrkesforløp
- Bergen kommunes driftstilskudd til Kulturhuset Sentrum bør økes over tid slik at huset kan videreutvikles som en viktig møteplass for nærmiljøet. I tillegg bør huset ses i sammenheng med oppgraderingen av Ytre Arna skule som senter for oppvekst, kultur og idrett
- Det bør vurderes forsterkede ressurser til barnehage, skole, helsestasjon og eventuelle andre offentlige institusjoner for å kunne møte den store veksten i innvandrerandelen i lokalsamfunnet. For eksempel bør det vurderes miljøarbeider / sosionom som kan styrke barnas oppvekstvilkår

Indre Laksevåg

Indre Laksevåg er den del av Laksevåg bydel som strekker seg fra Puddefjordsbroen i sør til Laksevågneset i nord.

Grunnkretsene i sonen er Melkeplassen, Laksevågneset, Solhaugveien, Frydenbø, Øvre Damsgård, Lille Damsgård, Store Damsgård, Laksevåg sentrum og Kringsjø.

Kommuneplanens arealdel fra 2010 viser at store deler av Indre Laksevåg består av boligområder, mens de fleste områdene som grenser mot sjø er regulert til industri, kontor og lager. I nord er et område, rundt Laksevåg senter, regulert som senterområde. Rullering av arealdelen er igangsatt og i prosessen vil det bli vurdert hva områdene skal brukes til i fremtiden. Kommuneplanens

samfunnsdel ble vedtatt juni 2015, og her er deler av Indre Laksevåg inkludert i utvidet sentrumsområde hvor det satses på byfortetting.

Siden 1990 har området hatt jevn befolkningsvekst, og tall fra 2016 viser 8684 innbyggere. Det er stor grad av inn- og utflytting til området. Av totalt 8684 innbyggere bor ca. 27 % innvandrere i området.

Damsgård barneskole og Holen barne- og ungdomsskole er i planområdet. Her er også seks barnehager i tillegg til Språkstien. Bergen kommune eier ca. 300 boliger i området.

Rapporten «Levekår og helse i Bergen 2011» viser en samleindeks for Indre Laksevåg på 8,5 (skala 1-10), den nest høyeste samleindeksen når en sammenligner øvrige områder i Bergen. Flere faktorer skiller seg ut med en indeks som er dårligere enn samlet snitt i kommunen. Dette gjelder median bruttoinntekt, utdanningsnivå, sosialhjelp til unge, barnevernstilfeller, barnefattigdom, barneflytting og andel av befolkning som er mistenkt, siktet eller domfelt for forbrytelser. I Levekårsrapporten 2016 viser tallene bedring eller uendret status siden 2011.

Illustrasjon: Bergen kommune

Mål og måloppnåelse

I november 2012 etablerte Bergen kommune en koordinatorstilling i Indre Laksevåg. Mål og prioriteringer for områdesatsingen Indre Laksevåg er basert på samarbeid og dialog med lokalbefolkningen, lag og organisasjoner. Medvirkningsprosessene skjer gjennom områdesatsingsmøter, informasjons- og samarbeidsmøter, befaring og workshops. Ulike kartlegginger og undersøkelser gir også et viktig grunnlag.

På bakgrunn av dette har områdesatsing som mål at arbeidet skal:

1. bidra til at flere opplever at området har gode og tilgjengelige møteplasser.
2. bidra til at flere opplever at området er et trygt sted å vokse opp.
3. bidra til å styrke fritids- og aktivitetstilbud.

1. Bidra til at flere opplever at området har gode og tilgjengelige møteplasser

Områdesatsingen har bidratt med finansiering, koordinering av medvirkningsprosesser og samarbeid med ulike etater for å få en etablering og oppgradering av fellesområder som møte- og lekeplasser, grøntområder og snarveier. Eksempler på dette er lekeplassene i Frydenbøveien, Arne Abrahamsens vei og parkouranlegget på Leitet. Oppgradering av en ballplass og enda en lekeplass har byggestart høsten 2016.

*Parkouranlegget på
Leitet*

Foto: Linda Cathrine Markussen Nordgreen

Gnisten, tidligere Laksevåg brannstasjon, er et møte- og forsamlingslokale etablert av områdesatsingen sommeren 2014. Laksevåg frivilligsentral (hadde tidligere kontorlokale i Olsvik) og Selvhjelp Norge, samlokalisert i Håsteinsgate 3 sammen med områdesatsingen. Fyllingsdalen og Laksevåg kulturkontor skal etter planen flytte inn i løpet av vinteren 2017.

Foto: Linda C.M.Nordgreen

Å styrke Ungdommens hus som arena og styrke aktivitetstilbudet til lokale ungdommer er viktig. Områdesatsingen har derfor bidratt med finansiering til åpent hus og leksehjelp for ungdom i disse lokalene.

I et samarbeidsprosjekt har områdesatsingen i år bidratt til etablering av parselhage i Sverre Hjetlandsvei som er en møteplass for nærmiljøet.

Storstuen på Melkeplassen ble etablert som møteplass på tidlig 1990-tallet. I samarbeid med blant annet EBF er enda flere aktiviteter lagt til denne møteplassen.

Det er planlagt medvirkningsprosesser i forbindelse med utforming av allaktivitetshuset/ fysak på Melkeplassen som etter planen skal stå ferdig i 2018.

2. Bidra til at flere opplever at området er et trygt sted å vokse opp

Belysning langs gangveien i Nylundsveien kom på plass i 2013 etter innspill fra beboere.

Sommeren 2015 kom belysning ved Damsgård hovedgård på plass. Dette er blant annet en viktig skolevei for barn på Damsgård skole og både barn og voksne har etterlyst belysning da dette området ble opplevd utrygt (jf. barnetråkkregistreringen).

Områdesatsingen har videreformidlet og fulgt opp innspill til Grønn etat, Statens vegvesen, Trafikketaten om trafikksikkerhetstiltak som for eksempel fartsdumper i Håsteinsgate, busskur langs fylkesvei, beskjæring av trær, utbedring av trappetilganger med mere. Dette for å skape tilkomst og økt trygghet.

3. Bidra til å styrke fritids- og aktivitetstilbud

Områdesatsingen har dialog og samarbeid med mange lokale aktører, organisasjoner og frivilligsentralen og kulturkontoret. Siden 2013 og frem til nå er det viderefornidlet tilskudd og støtte til gjennomføring og etablering av aktiviteter og arrangement lokalt.

Gjennom kartlegging har det vært et uttrykt behov for informasjon om hvor og hva som finnes i området. Områdesatsingen har bidratt til å få utarbeidet en folder som er oversatt syv språk. Folder, som er tilknyttet egen webside, har kartoversikt, informasjon om aktiviteter, idrett, interessegrupper og offentlige tjenester med kontakinformasjon.

Lesefrø-prosjektet er et samarbeid med Loddefjord biblioteket for å styrke språk- og leseutvikling for barn i Indre Laksevåg. Områdesatsingen har bidratt økonomisk til prosjektet og det kjøpt inn bøker, gjennomført lesestunder og utviklet kompetanse på digitale verktøy. Bøkene er på ulike språk og finnes i alle barnehagene og på helsestasjonen. Foreldre kan låne bøkene med hjem.

Foto: Linda Cathrine M. Nordgreen

I år har områdesatsingen Indre Laksevåg og Solheim nord bidratt med støtte til instruktør for å legge til rette for kajak- og vannsportaktivitet i Puddefjorden. Puddefjorden kajakklubb vil rekruttere elever fra Holen og Ny-Krohnborg skole.

Områdesatsingen har, i forbindelse med rivningen av Damsgård skole, påtatt seg en koordinerende rolle med å finne lokaler for å sikre at elevenes ettermiddagsaktiviteter blir i opprettholdt i nærmiljøet. Områdesatsingen bidrar med økonomisk støtte til dette.

Utviklingen av Laksevåghallen vil også ha stor betydning for barn og unge i dette området, selv om hallen er lokalisert utenfor selve levekårssonen.

Positive utviklingstrekk

Gjennom kommunens innsats med økonomisk støtte fra områdesatsingen har forbedret flere tur- og uteområder, lekeplasser og snarveier i Indre Laksevåg i samarbeid med Grønn etat. Grønn etat har tilrettelagt for fjellveien Løvstien og opprusting av Håsteinarparken.

Gnisten ble sommeren 2014 etablert som møte- og forsamlingslokale for nærmiljøet og blir mye brukt. Med Fyllingsdalen og Laksevåg kulturkontor som nærmeste nabo, vil det bli tilrettelagt for økt kommunal og frivillig aktivitet i lokalene, spesielt for barn og unge.

Innbyggerundersøkelsen fra 2014 viser at innbyggerne i Indre Laksevåg er relativt godt fornøyd med sitt hjemsted. Nærmere 70 % er enig eller delvis enig i at Indre Laksevåg er et

attraktivt sted å bo. Innbyggerne er generelt tolerante overfor innflyttere, både folk fra andre land og fra andre deler av Norge. Indre Laksevåg har en sterk identitet og historie som kommer frem hos beboere, bygninger, kulturminner og markeringer av historiske hendelser.

Husbankens samfunnsøkonomiske analyser viser at Indre Laksevåg kommer over landsgjennomsnittet, og nest best ut over alle områdene, hvor størst andel har brukt penger på vedlikehold av bolig i 2014 (44 %) og 2015 (53 %). I disse samfunnsøkonomiske analysene er områder i Oslo, Drammen, Trondheim og Bergen med i statistikken.

På spørsmål om du i løpet av den siste måneden har benyttet deg av møteplasser i bomiljøet så viser Indre Laksevåg en klar økning fra 2014 til 2015 fra 50 - 58 %.

Utfordringer

Forhold knyttet til rus, kriminalitet, vold og hærverk er en stor utfordring i Indre Laksevåg. Samfunnsøkonomiske analyser fra Husbanken viser blant annet svar på følgende spørsmål; Har du problemer med kriminalitet, vold eller hærverk i naboområdet? I Indre Laksevåg svarer 37 % «ja» på spørsmålet. Det er kun Tøyen i Oslo på 43 % som har en høyere prosentandel i Norge.

Innbyggerundersøkelsen ble foretatt før Nygårdsparken stengte i 2014. Den gang var kun 17 % helt enig i at Indre Laksevåg er et trygt sted å vokse opp. Drøyt 1 av 3 følte seg ikke alltid trygge i Indre Laksevåg. Det er nærliggende å tro at opplevelsen av trygghet ikke er økt.

Nærmiljøet har etterlyst flere møteplasser, bl.a. bibliotek, og i innbyggerundersøkelsen var 48 % helt eller delvis uenig i at Indre Laksevåg har mange gode møteplasser i sitt nærmiljø.

Barnehagebruksplanen (høringsfrist 7. september) viser til utfordringer med å få opprettet nok barnehageplasser i deler av Indre Laksevåg. Dette skyldes blant annet knapphet på egnede tomter og uteareal for barnehagene. Det foreligger ingen planer for nye tiltak.

Byrådet ønsker at de nye skolebyggene Damsgård skole og Holen ungdomsskole også skal være innendørs møtesteder for lokalmiljøet. Områdesatsingen vil bidra med å utvikle dette i samarbeid med FAU og lokalmiljø.

Bergen kommune har startet opp et strategisk planprogram som tar sikte på å legge overordnede, strategiske rammer for framtidig utvikling i dette området. Sammen med kommuneplanens arealdel er dette planer som vil ha betydning for videre utvikling av området med tanke på sentrumsområder, reguleringer, utbyggingsavtaler, infrastruktur, bruk av offentlig areal, tilgang til sjø m.m.

Oppfølging av det strategiske planprogrammet vil være viktig for hvordan utviklingen av store deler av Indre Laksevåg blir. Planprogrammets prosjektgruppe har deltatt på folkemøter, gjennomført workshops og samarbeidsmøter med lokalbefolkning og næringsdrivende. Mye av kontakten mot lokalbefolkningen skjer gjennom områdesatsingens etablerte kontaktnettverk og arbeidsgrupper. Planprogrammet skal også utarbeide forslag til forutsigbarhetsvedtak med en gjennomføringsstrategi som fremmes sammen med planprogrammet, og etablere en tverretattlig arbeidsgruppe for programarbeidet.

Skolesituasjonene/medvirkning

Damsgård barneskole er revet. Nytt skolebygg gir plass til 450 elever og skal stå klar til skolestart august 2018. I forbindelse med nytt skolebygg har områdesatsingen deltatt med koordinator og representant fra områdesatsingsgruppene i en brukergruppe. Brukergruppen ble ledet av rektor og ble opprettet som referansegruppe for å sikre god medvirkning og for at brukernes synspunkter skulle bli hørt i forbindelse med byggeprogrammet.

Foto: Linda C.M. Nordgreen

Holen skole er en barne- og ungdomsskole. Ungdomsskolen skal etter planen rives i 2018 og nytt skolebygg skal stå klart i 2020. Skolen blir da dimensjonert for 600 elever.

Anbefalte tiltak/prioriteringer

Områdesatsingen vil fortsette med dialog og samarbeid, områdesatsingsmøter og årlige folkemøter for å opprettholde tilgang til informasjon og styrke medvirkningsprosesser.

Fordi trygghet en viktig faktor for trivsel er det viktig med fortsatt fokus på sosiale tiltak og deltakelse der folk kan møtes, bli kjent og bygge nettverk i nærmiljøet. Dette kan bidra til å skape en følelse av trygghet og tilhørighet. Dermed blir opprusting i bo- og nærmiljø og å etablere nye møte møteplasser viktige tiltak.

Områdesatsingen vil videreføre og fortsatt bidra med økonomiske tilskudd for å styrke lavterskel aktiviteter og organisasjoner slik at deltakelse i sosiale og kulturelle aktiviteter opprettholdes og øker. Møte- og forsamlingslokalet Gnisten, «lesefrø»-prosjektet, leksehjelp og åpent hus tiltak til ungdom er tiltak som må videreføres.

Holen ungdomsskole skal rives og bygges ny. Områdesatsingen bør ha en tilsvarende rolle, som med brukergruppen på Damsgård skole, når skole skal gjennom en lignende prosess.

Holen skole må vurderes tilrettelagt for bibliotek som også kan være en tilgjengelig ressurs for lokalbefolkningen. En bibliotekfilial i området vil bidra til god språk- og leseutvikling, samt være god integreringsarena og møteplass.

Tiltak for barn under skolealder som bidrar til å utvikle/fremme språk- og språkopplæring er viktig. Språkstien (omtalt i Handlingsplan mot fattigdom) startet opp i Indre Laksevåg januar 2015, og er et eksempel på et slikt tiltak.

Trygge byrom er viktig og tiltak som fremmer opplevelse av trygghet må prioriteres. Slike tiltak er f.eks. belysning, beskjæring av trær, bossrydding, bedre gang- og snarveier.

Det er mye aktivitet i Indre Laksevåg og flere prosjekter og planer vil ha sin start eller avslutning de kommende årene. Det er en spenning i området blant annet grunnet skoleombyggingene som angår mange barn og foreldre. Andre faktorer som har betydning er utfordringer knyttet til rus, levekårsforhold, møteplasser, beboersammensetning, nye skoler, fysak/allaktivitetshus, privat utbygging og strategisk planprogram.

Planprogrammet skal blant annet etablere en tverretattlig arbeidsgruppe for programarbeidet som en del av gjennomføringsstrategien. Den tverretattlige arbeidsgruppen bør områdesatsingen være en del av. Etter inspirasjon fra programmet «Ny energi rundt Damsgårdssundet» er det naturlig å vurdere samarbeide med private interesser om et felles program for utviklingen av Indre Laksevåg.

På bakgrunn av dette er vår anbefaling å videreføre områdesatsingens arbeid i Indre Laksevåg. Ny vurdering blir foretatt etter 2020.